List 8. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 21. februarija 1883.

Obseg: Živinorejcem! — O načinu nabiranja in shrambi semena nekaterih gozdnih dreves. — Pripraven stol za molžo. — Amerikanske gnojne vile. — Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor. (Dalje.) — Da zajec ne ogloda sadnega drevja. — Mlade golobiče hitro in dobro spitati. — Gospodarske novice. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Je li v resnici še en kmetijski ali politični časnik Slovencem potreben? — Poziv! — Odgovor ministra Taaffe-a na interpelacijo dr. Herbsta zarad dunajskih časnikov „Tagblatt“ in „Vorstadtzeitung“ v seji državnega zbora 16. februarija t. l. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Živinorejcem!

Da se doma izrejena govedina čistih vpeljanih plemen, katere država podpira, bolj širi, da se vsa tako prirejena lepa govedina redi za pleme, hočejo „Novice“ rade posredovati med onimi našimi živinorejci, ki želé prodati tako plemensko živino, in takimi, ki jo želé kupiti. Ponudbe za kup ali prodajo z natančnim imenom in bivališčem gospodarja, s popisom plemena, spola, starosti in cene živine naj se pošiljajo vredništvu „Novic“, katero bode take ponudbe proglašalo brezplačno.

O načinu nabiranja in shrambi semena nekaterih gozdnih dreves.

Bukovo seme (bukvica) popada meseca septembra ali začetkom oktobra z drevesa. Pograbi seme po tleh in očisti ga z vejenjem smeti. Če se pa hočeš tega dela ogniti, pogrni, predno popada seme z drevja, rjuhe po tleh in oteplji bukev. Seme popada na rjuhe. Hrani potem seme na zračnih in ne premrzlih krajih. Moreš ga čevelj na debelo nakopičenega pustiti, ravno tako na debelo pa tudi s slamo pokriti. V spomladi ga porabi. Če nima vlažnih tal, kali še le drugo leto.

Hrastovo seme dozori meseca oktobra. Piškavi želod popada prvo z drevesa in naj se odstrani, drugi pa o suhem vremenu pograbi, očisti smeti in hrani na zračnih, ne premrzlih prostorih. Najboljše se ohrani v sodih med mahom in peskom; da se pa temu delu ogneš, ga koj posadi.

Brezovo seme se meseca avgusta z rokami, ako se zleze na drevo, v pripravljeno vrečo nabira. Posuši naj se na zračnem kraji, z rokami zmane in preseje. Hrani se na zračnih prostorih; po tleh razprostreno se mora večkrat pomešati, da se ne spridi. Seje se drugo spomlad.

Jelšino seme, dozoreno meseca novembra, nabira, hrani in seje se kakor brezovo seme.

Javorovo seme dozori meseca oktobra in odletí z drevesa v novembru. Seme se nabira na drevesu, ker je pobiranje po tleh zamudno delo. Če je brezvetrino vreme, pogrnejo se rjuhe pod drevo in seme otrese. Hrani se redko razprostreno na zračnih krajih, kjer naj se večkrat premeša. Suho se hrani v vrečah in ostane dve leti kaljivo.

Brestovo seme dozori uže konec meseca maja ali v začetku junija. Koj, ko posamezno seme z drevesa odletuje, naj se nabirati prične. Nabiranje in hranenje se vrši tako, kakor pri javorovem semenu. Če ga pa koj vseješ, ko si ga nabral, zrastejo sadike še tisto leto skoro čevelj visoke.

Jesenovo seme je meseca oktobra zrelo, odletuje pa pozimi. Včasi se še dolgo v spomladi na drevji nahaja. Visi v šopkih na koncéh vej in se po lestvi do njega pride. More se tako nabirati, kakor javorovo seme. Potem naj se dobro posuši in v vrečah na zračnih krajih hrani. Kalí še le v enem ali dveh letih, zato je dobro ga précej sejati.

Gabrovo seme dozori, kakor jesenovo, v mesecu oktobru in odletí s perjem vred. Nabira, hrani in seje se, kakor jesenovo seme.

Lipovo seme dozorí v mesecu oktobru in s perjem vred z drevesa popada. Nabira se po tleh, na zračnih krajih posuši in v vrečah hrani.

Topol zaplodujemo z mladikami, kako, je znano.

Hojevo ali jelkino seme dozori v gorkih krajih konec meseca septembra, v mrzlih nekoliko kasneje. Ko se opazi le nekoliko semena po tléh, naj se z nabiranjem prične. Odtrgujejo se šterži in doma na rjuhah na solncu posušé. Ti se večkrat z grabljami pomešajo, da seme iz njih pride. Luskine in peruti se tudi z mešanjem od semena ločijo. Seme se rado vgreje, zato naj se na zračnih prostorih hrani. Kaljivo ostane do prve spomladi.

Borovo seme je v mesecu oktobru zrelo, izletí pa še le v spomladi. Nabiranje se prične meseca novembra in trpí do spomladi. Ker se seme v šteržu dobro ohrani in se na spomlad koj poseje, se more v mesecih februariju in marcu nabirati. Nabiranje se vrši, da se zleze na drevo in odtrgujejo šterži ali drevo poseka. Na zračnih in suhih krajih hranjeni šterži se ne spridijo.

Smrekovo seme dozori v mesecih oktobru in novembru, izleti pa še le spomladi. Nabira in hrani se, kakor borovo seme.

Mecesnovo seme je v mesecu oktobru zrelo, z dreves popada še le v spomladi. Navadno so še stari šterži na drevesu, razločujejo se pa od novih po sivi barvi. Nabira in hrani se kakor borovo seme.

Uže to leto poslali smo velik znesek krvavo zaslуženega denarja za gozdno seme v tuje dežele. Naj se toraj v prihodnje vsaj za domače potrebe doma nabira,

da ne bode treba za kilo po 1 gold. 20 kr. na tuje pošiljati! Ako znajo Nemci gozdno seme brati, zakaj bi ga ne znali tudi Slovenci, ko imajo ravno take gozde kakor uni!

Pripraven stol za molžo.

Pri nas se nahajajo vsakovrstne koze, stali z eno nogo, z dvema, tremi in štirimi nogami, katerih se poslužujejo majarce in kravje dekle, kedar molzejo krave. Dostikrat molzejo krave celó brez stola, toda ako pri tem delu mleko onesnažijo ali ga mnogo zlijejo po gnoji, zadeva škoda gospodarja, akoravno redko kedaj kaj izvé o takih malih nesrečah.

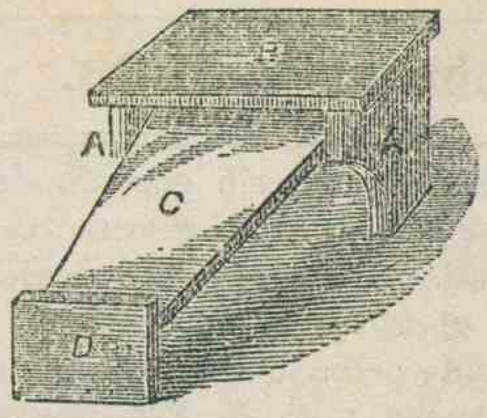

Današnje „Novice“ podajajo obris stola v ta namen, ki je zeló pripraven in se tako lahko sostaviti dá, da ga vsakdo prav lahko, lično in trdno izdela v pol uri. Vžagate se dve stranici namesto nog, po 25 centimetrov visoki. Med stranicama vdela se deska (*C* na podobi) naprej viseča, kateri se pribije na nogo deska (*D* na podobi), tako da sega za palec čez desko *C*, na katero se ima postavljati posoda, v katero se molze, ki sicer visi proti kravi, pa ne more zdrčati raz stol. Na zadnje pribije se še vrhu stranic deska *B*, sedež za ono, ki molze. Tako se naredi s prav malim delom v ta namen res pripraven stol, katerega bo vesel vsak, kdor ga rabi; toda naročiti se mu mora, da ga vsaj vsako soboto omije do čistega.

Amerikanske gnojne vile.

Znano je, da so nas naseljenci v Ameriki v marsičem prekosili, v velikanskih podvzetjih, v strojih itd. Posebno nas pa skušnja uči, da je poljsko orodje amerikansko tako lično, pripravno in trpežno, da do zdaj v Evropi še ni doseženo. Amerikanci imajo jeklo in les za poljsko orodje tako dobro, orodje pa za vsak namen tako dobro premišljeno izdelano, da ga do zdaj še prav veliko v Evropi prodajo. Kdor je za poskušnjo kaj tacega kupil, se je gotova sam uže prepričal, da pri nas kaj enacega ne dobimo in da ga tudi najboljši mojstri ne znajo izdelati.

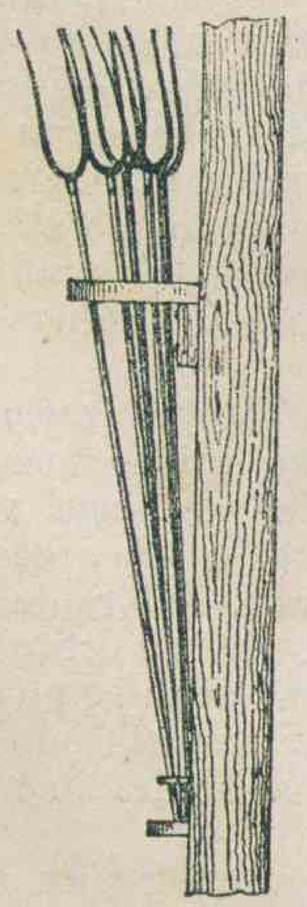

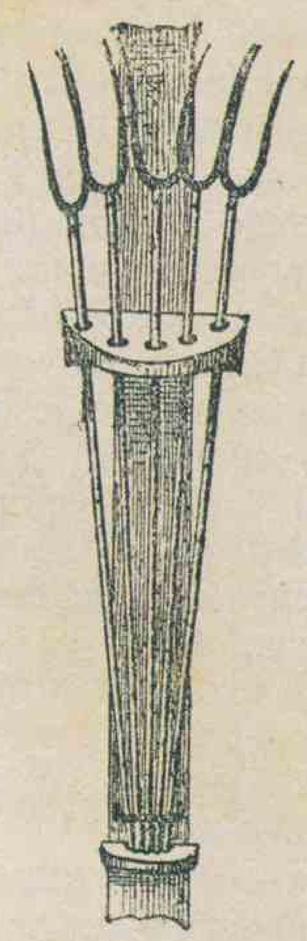

Tu natisnjeni podobi kažete po petero gnojnih vil spravljenih na stebru ali na pažu.

Bodala na vilah so iz tanjkega jekla, ročniki pa so leseni iz amerikanskega hrasta; vile vse so prav lahke, gnoj se ž njimi lahko nabada, ker so bodala tanjka, pa se ravno zato tudi lahko razmika, ker se tanjka, gladka bodala ne zadirajo v gnoji, in delavec se s takimi vilami veliko manj vtrudi, tedaj v tistem času mnogo več prekida.

Pa tudi stalo za vile je pripravno in dobro, ker imajo vile zmiraj svoje mesto, so na suhem in ni nevarnosti, da bi se kdo na nje zbodel na ojstrih bodalih, ako bi se potikale po kotih.

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

Iz podpor za mlekarstvo posredoval je glavni odbor, da se je osnovalo v Bohinji trinajst mlekarskih zadrug, katera so zdaj izgledna podvzetja in blagonosna za ves okraj.

Razun tega dosegel je glavni odbor na državne stroške nadzornika za mlekarske zadruge, kateri jih je vodil, podučeval in nadzoroval; dosegel je dalje:

devetnajst podpor od 100 do 300 gold. za zadruge;

štiri darila za zboljšanje planin;

eno podporo 500 gold. za zgradbo planinske koče;

eno popotno podporo 200 gold. za gosp. župnika Mesarja, da se je šel podučevat na Predarelsko o izdelovanji različnih vrst za kupčijo pripravnege sira;

tri podpore 600 gold. za popotni poduk gosp. župnika Mesarja o mlekarstvu, sirarstvu, planinstvu, o živinoreji in o računovodstvu pri sirarskih zadrugah;

dve podpori po 30 gld. za dva mladenča, da sta se šla sirarstva učit na tolminske planine.

Iz podpore za poljedelske stroje preskrbel je glavni odbor:

a) za lastno zbirko pa deloma za splošno rabo:
1 stroj za izdelavanje lončenih cevi za drenaže,
1 stroj za čiščenje žita,
1 stroj, s katerim se luši turšica,
1 ročno mlatilnico,
1 škoporeznico,
1 stroj za trenje lanú s 4 železnimi valjarji,
5 različnih dreves za oranje,
1 ročni ruvač za čistenje senožet,
1 dvodelno brano,
5 različnih, ročnih angleških orodij,
1 dvokolnico s sodom za prevažanje gnojnice,
1 trombo za gnojnico,
6 priprav za izdelavanje lanú po belgiškem načinu (so se razdelile podružnicam),
25 Schobesbergerjevih ročnih lušivnikov za turšico,
4 Zugmajerjeva drevesa, katerih eno dobila je občina trzinska,
3 drevesa obračalnike,
3 brabantske brane,
3 ročne mlatilnice,
2 strojni trlici za lan.

Na dalje se je občinam in zadrugam oddalo 29 mlatilnic in se s tem vpeljalo v deželo okoli 300 mlatilnic.

Za izgledna gnojišča razdelila so se:
3 darila po 30 gold.,
7 daril po 60 gold.,
100 podučnih knjižic s podobami, kako se imajo gnojišča napravljati, kako z gnojem ravnati, da si gospodar pridela mnogo in dobrega gnoja.

Iz gozdnih podpor pripoznala in dala so se za pogozdovanje:

1 darilo 100 gold.,
2 darili po 40 gold.,
1 darilo 25 gold.,
2 darili po 20 gold.

Razdelilo se je na dalje 500 funtov različnih gozdnih semen in 100 podukov o tem. Znano je, da so kasneje, zdaj uže dalj časa porabo gozdnih podpor dobile v roko državne gozdne gosposke, pri nas v deželi gozdno nadzorstvo v Ljubljani, katero je tisuče in tisuče različnih sadik gozdnih dreves razdelilo brezplačno.

Za zboljšanje pustih zemljišč, senožet, pašnikov in planin razdelilo se je enajst daril po 30 gold.

Podkovska šola, v kateri je pokojni njen vodja nad trideset let brezplačno podučeval razun podkovstva skoraj v vseh druzih predmetih slovenske mladenče iz Primorskega, Štajarskega, Hrvaškega in Kranjskega, izučila je 376 mladenčev, kateri kot umni kovači, dobri živinozdravniški pomočniki, razumni ogledniki živine in mesa prav mnogo koristijo naši živinoreji, so posebna zasluga našega pokojnega tajnika za vse slovenske dežele.

Tudi za popotni poduk prosil je glavni odbor in izprosil pri vladi izdatno podporo, in kakor jo je porabil za podučevanje v različnih strokah poljedelstva, o živinoreji, o sadjereji, o trtoreji, o kletarstvu, o izdelovanji prediva itd. je dokaza dosti, da je glavni odbor prav rad zmiraj raztezaval delovanje svoje prvi od zelene mize na zeleno polje.

Da je želel svoje delovanje na zelenem polji še bolj širiti, kažejo mnogoletne in utemljene prošnje glavnega odbora za napravo kmetijske šole za Kranjsko in za popotnega učitelja.

Pa tudi poskušnje na lastnem vrtu kmetijske družbe na Poljanah niso tako ničeve, kakor jih nekateri nagloma radi obsojajo. — Če se omenjajo napake na vrtu, kar je prav, zahteva pravica, da se ne prezirajo tudi njegove dobre strani. Glavni odbor trudil se je zmiraj, vsakovrstna nova semena in rastline, katere so se prikazale na širokem polji kmetijstva, poskušati na vrtu, in ako se je poskušnja potrdila, širiti novo nasvetovano rastlino med domačimi kmetovalci. Tudi pretekla leta sejanih je bilo na vrtu več vrst novih pšenic, rži, ajde, krompirja itd. Posebno gledé novih vrst dobrega in drazega krompirja, ki se priporoča za kupčijo v mestih, se sme ponašati kmetijske družbe vrt, da se je seme po njem vpeljalo med naše kmetovalce.

Tudi za sadjerejo dežele koristil je vrt kmetijski mnogo, upamo pa, da bode koristil še več, ako se vpelje pridelovanje in brezplačna oddaja požlahnenega sadnega drevja v vélikem številu.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske izkušnje.

Da zajec ne ogloda sadnega drevja,

priporoča neki Strauwald sledeče, deloma znano sredstvo. Obvarovati sadno drevje pred zajci, namazavam debla dreves pred začetkom zime z mešanico obstoječo iz apna, ilovice in vode, kateri pridenem zajčji drob. Dve leti rabim to sredstvo s popolnim vspehom. Na Nemškem v Šleziji, kjer je zeló veliko divjaščine, so se s takim mazilom namazala vsa brezštevilna sadna drevesa, ki so nasajena ob vélikih cestah, in — zajec ni oglodal ne enega drevesa. Priporočam to mazilo, ker je mešanica apneno-ilovčastega belila sama na sebi za sadno drevje koristna, in pa, ker se zajčji drob pri trgovcih z divjaščino prav lahko dobi čisto ali skoraj zastonj.

Mlade golobiče hitro in dobro spitati

priporoča se sledeče: Golobiča okrog 20 dni starega, ko mu začne rasti perje, spravi se v zračno pa temno posodo. Tam se pita vsakih 4 do 5 ur po trikrat na dan s kuhano turšico; natlači se mu v kljun vselej po 30 do 40 zrn, in v 10 do 12 dneh je golobič tako lepo opitan, da se uvrstuje med najboljše jedi.

Beli trn daje sadjerejcu dvojen dobiček.

Znano je, da se beli trn za žive plote najrajše porablja. Skušnje so pa potrdile, da se na beli trn tudi cepi. Ko obrezuješ živ plot iz belega trnja, pusti lepše in krepkejše mladike. Vzemi bolj čvrst cepič od puternice ali enakih hrušek in vcepi ga na beli trn. Take hruške so rodovitne in prinašajo kaj lep sad. Skušnja naj uči naše gospodarje, je li temu res tako!

Gospodarske novice.

Kaj vse živina požre.

Mlad žebec požrl je dne 20. novembra l. 1878. plehast obod, na katerem so se mu dajali svaljki (zdravilo). Dne 27. januarija leta 1881., tedaj po preteklih $2^1/_4$ letih, našel se je ta 5 centimetrov dolgi, 3 centimetre široki plehasti obod med ravno od konja odšlem blatom in konj je bil ves čas popolnem zdrav, ne da bi se bila pri njem zapazila najmanjša bolehnost. — Nek živinozdravnik našel je v čevih konja, katerega je večkrat klalo in ki je poginil za boleznijo v želodcu, ključ, ki je po dolžini meril 11 centimetrov.

Kdaj se po vsi zemlji žanje?

V Avstraliji, Novi Zelandiji, večem delu Chile in enih delih Argentine žanje se meseca januarija; v izhodni Indiji začenja se žetev meseca februarija in se nadaljuje v njenih proti severu ležečih delih meseca marca; v Mehiki, Egiptu, Perziji in Siriji žanje se meseca aprila; v severnih delih male Azije, na Kitajskem, Japonskem, v Tunis-u, Algieru in Maroki pa meseca maja. Kalifornija, Španjska, Portugiška, Laška s Sicilijo, Grška in južna Francoska žanjejo meseca junija. Ostala Francoska, Avstrijsko-Ogerska, južna Ruska in veči del severno-amerikanskih združenih držav žanje meseca julija; za temi sledijo Nemška, Belgija, Nižezemska in Kanada meseca avgusta. Šotska, Norveška in Švedska, del severne Kanade in severni del Ruske žanje meseca septembra; najviši kraji Ruske in Finske spravljajo pa svoje pičle pridelke meseca oktobra. — Gotovo so pa še kje v gorkejih krajih med morjem kraji, ki svoje pridelke spravljajo meseca novembra in decembra, tako, da se vse leto vrsté vsa dela po naši okrogli zemlji.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

XXVI. Cornov kanal.

Ta kanal je prvotno imel namen, sprejemati vse vode in stranske potoke, ki prihajajo iz gorovja, leže-

čega proti severu ljubljanskega močvirja, in jih odpeljavati neposredno v Ljubljanico, in sicer ravno pred ljubljanskim mestom; vendar te naloge nikdar ni mogel izvršiti, ker ljubljansko močvirje tako malo pada.

Kakor kaže dotični podolžni profil, imel je tudi pad struge Cornovega kanala zaradi raznovrstnih poprav nekaj posebnega na sebi; kajti pad ima odlomke, ki so bili menda narejeni tako, kakoršno je bilo ravno tedanje mnenje projektantov o potrebnosti hipnega poglobočenja, a računa si niso mogli dati, kako daleč da sega njihovo podjetje.

To pa je bilo tudi komaj mogoče, ker v istini ni potrebnega pada, da bi se tehtno pomagati zamoglo.

Jaz menim, da se mora Cornov kanal, ker je uže tukaj, pri projektiranem reguliranji primerno obdržati, kakor tudi porabiti kolikor mogoče njegov pad, ki se bode pridobil z znižanjem najviše vode Ljubljanice. Tudi obstanem, da je ta kanal uže mnogo koristil lokalnemu izsušenju zemljišča in zato menim, da naj tudi ima v prihodnje enako nalogo.

A kot glavni izsuševalni vodotoč, ki bi zamogel vodo odpeljevati samostojno v Ljubljanico, zamore se Cornov kanal porabiti le v svojem zadnjem koncu.

Ako je ta misel prava, tedaj mora tudi način reguliranja izvršiti se po druzih načelih, ako hočemo nameravano svrho doseči.

Pad dna struge in situacija sedanjega kanala nam kažeta:

1) da se ga Zornica dotika in da sprejemlje njegove izpodtalne vode od hektom. 18 naprej, kjer se nahaja teme Cornovega kanala;

2) da Bevški kanal do sedaj ni imel nikake zveze s Cornovim kanalom;

3) da je Loški kanal do sedaj sprejemal vso vodo iz jarka med temenoma pri hektom. 18 in 40;

4) da je Goriški kanal odvodil v Ljubljanico izpodnebno močo, ki je pritekala po Dragomirškem kanalu, in izpodtalno vodo med hektom. 40 do 63;

5) da se je Lukovški kanal križal s Cornovim kanalom pri hektom. 63 in odpeljaval izpodtalne vode med hektom. 63 do 67;

6) da se je Drobentinka sicer križala s kanalom, a da je tudi njegove povodnji izlivala tja do Radne in dalje do Ljubljanice;

7) da je še le od Radne dalje kanal jel padati dol do svojega konca.

Ako tedaj hočemo porabiti pri Cornovem kanalu pad, ki se bode pridobil pri njegovem izlivu v Ljubljanico, kakor tudi pri posameznih zgoraj imenovanih odtokih, in ako hočemo, da bode izdatno opravljal svojo nalogo vmes med izsuševalnimi grabni, mogoče je to samo z naslednjimi pogoji:

a) mora sprejemati v-sé one vode, ki prilezejo iz viših krajev na močvirje, da tako kolikor mogoče izsuši tisti kos močvirja, ki se nahaja med njim in tržaško cesto;

b) morajo se z njegovim posredovanjem te izpodtalne vode speljati v gori imenovane odtoke, namreč:

v Zornico,
v Bevški kanal,
v Loški kanal,
v Goriški kanal,
v Lukovški kanal,
v Drobentinko, in konečno
v Radno;

ti odtoki pa jih morajo izliti brez vsacega zajezovanja v Ljubljanico, v glavni močvirski recipijent.

V tem smislu sem reguliranje Cornovega kanala projektiral in zraven se ve da na to se oziral, da bi se z znižanjem dna dospelo po moči do spodnje zemlje, da bi se tedaj zamogla odstraniti deloma jako debela šota.

Ako preidemo k podrobnosti posameznih naredeb, kaže nam podolžni profil, da je možno velik kos visokega močvirja izkopati, če napravimo Zornici globokejšo strugo in naredimo njenemu dnu prvo teme pri hektom. 10; imenovani profil nam dalje kaže, da bi se s tem tudi skorej gotovo popolnoma dospelo do spodnje zemlje, ker bode v prihodnje prihajalo v Cornov kanal manj izpodnebne in manj izpodtalne vode.

Od hektom. 10 do 18 je šota najbolj debela, a zraven leži tako globoko, da se tu ne bode mogla popolnem izkopati; izsušila pa se bode s tem, da se bode naredil od hektom. 18 naprej nov odtočni jarek dol do Bevškega kanala.

Med hektom. 18 in novim temenom pri 28 + 50 pa bode skorej gotovo zopet mogoče šoto odstraniti, ker se spodnja zemlja vzdiguje.

Svetu, ki leži med novo narejenima temenoma hektom. 28 + 50 in 37, odvzame izpodtalne vode Loški kanal ter jih odpelje v Ljubljanico; na tej daljini šota ni kaj debela in lahko se bode popolnem izkopala.

Med hektom. 37 in 55 + 50 tekó vode Dragomirškega kanala, potem izpodtalne vode po Goriškem kanalu v Ljubljanico. Dragomirski kanal je namreč le stranski jarek Cornovega kanala, ki se va-nj izliva.

Spodnja zemlja se bode na tem kraji večidel dosegla. (Dalje prih.)

Je li v resnici še eden kmetijski ali politični časnik Slovencem potreben?

(Dopis iz Notranjskega.)

Če le malo prosteje dihamo in nas zanjka na vratu ne duši, počnemo se gibati, kakor mravlje na mravljišči v vročem poletnem dnevu, in vsak, če si le upa pravilno slovensko pisati, hoče kak list izdajati.

Eden pravi: „izdajali bomo samo kmetijskega in obrtnijskega zadržaja list, s kratkočasnim berilom, ki bo podoben nemškim listom „Oekonomu“ ali „Landw. Zeitung“. Lepa misel, ali mi nismo Nemci in s tem je vse povedano. Ni še dosti, ako si se temeljito naučil kmetijstva, kajti neki kranjsko-nemški baron je rekel: „S cilindrom na glavi, cvikarjem na nosu, rokovicami na roki, s solnčnikom v roki in špičastimi čevlji na nogah se pri nas ne kmetuje in ne teše“.

Na Dolenjskem se vsede drug možakar za mizo, vzame pero in napiše članek, ki se glasi: „Kmetom, posebno Dolenjcem, naj se izdaje nov list. Podoben naj bo koroškemu „Miru“ in pisan v takem jeziku, kakor je Bleiweis iz začetka „Novice“ pisal.“ — Bi li ne bilo boljše v ta namen „Novice“ porabiti? Ako štirje naročé „Novice“, stanejo toliko, kakor „Mir“. Če jih pa naroči osem ljudi, stanejo polovico manj ko „Mir“. Skrbite za to, da si naroči vsaka vas po en iztis „Novic“, stale bodo vsacega posestnika morebiti le en „groš“. Ob nedeljah popoludne naj čita pod vaško lipo eden tako naročene „Novice“, drugi naj ga poslušajo in namen je dosežen!

Na Notranjskem sedé gospodje okoli bralne mize in modrujejo: Eden pravi: „poglejte „Narod“, kako je suhoparen. Prinaša sama „naznanila“, nič dopisov, saj to ne more biti drugače, ker dopise v koš meče, zapustili so ga pisatelji.“ Drugi obira zopet „Novice“. Sicer jih ne bere, vendar so slab list itd. Kmalu potem čitamo v tržaškem slovenskem listu: „Novice“ imajo zmirom manj naročnikov, če nehajo izhajati, jih ni čisto nič

škoda“ itd. To so pravi „Biedermajarji“. Gospoda, primite za peresa in napišite duhovite članke, zagotovim vas, „Novice“ in „Narod“ vam bosta srčno hvaležna.

Konečno velé Gorenjci: „Kdor se čuti sposobnega, naj z dobrimi dopisi slovenske liste podpira in razširja. Združimo svoje moči. „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ naj bosta eden političen list. „Novice“ naj pa same še več sto let donašajo korenite članke o kmetijstvu in gozdarstvu. In kedar nas bo zanjka na vratu zopet dušila, lahko se je bomo otresli! *)

Slovstvene stvari.

Poziv!

Učiteljskemu pripravniku, pripravljajočemu se za svoj poklic, treba je jako obilo gradiva prebaviti. Spoznavati mu je med drugimi može, ki so se trudili na šolskem polji in ki so za šolski napredek v tem ali drugem oziru kaj izdatnega storili. Gotovo bi se imelo v tej zadevi v prvi vrsti gledati na to, da učitelj pozna šolstvo in pedagoge lastnega naroda, da ve ceniti može, ki so učili narod se zavedati, ter da svoje znanje v tem oziru vedno razširjevaje spoznava šolstvo in pedagoge tudi druzih narodov. A kako se godi pripravniku, ki se pripravlja za učitelja, da bi učiteljeval slovenskemu narodu? Vse drugo se uči, samo tega ne, kar mu je najbližje. O slovenskem šolstvu in o slovenskih pedagogih se na pripravnicah skoro do malega ničesa ne poizve. In vendar so se tudi iz našega naroda rodili možje, ki so za šolo vse to zahtevali, s čimur se nemštvo kinči, kakor da bi bila to edino le njegova lastnina. Menimo tukaj v prvi vrsti Slomšeka, blagega spomina, ki je uže pred več kakor 25 leti zahteval osmoletno šolsko obiskovanje, ki je zahteval, da se naj šiba v šoli, če tudi ne do celega odpravi, vsaj omeji in razumno rabi, ki je gledal na to, da so se šole ustanovljale, ki je spisal mnogo pedagogičnih sostavkov, s kratka, ki je bil pravi učitelj naroda. Da bi se delovanje tega slovenskega pedagoga prvaka do dobrega spoznalo, sklenilo je učiteljsko društvo ptujsko, razpisati nagrado za eni ali dva najboljša spisa, ki bi ocenila Slomšeka kot pedagoga. Nagrada za oba sestavka bode znašala najmanj 100 gold. Da se za to primerna svota nabere, prosijo se slovenski rodoljubi, naj blagovolijo darovati prostovoljne doneske. Doneski naj se pošiljajo učiteljskemu društvu v Ptuj, katero bode vse te doneske po javnih listih pobotalo.

Slovenske pisatelje pa vabi učiteljsko društvo, naj ido na delo! Tekmovanje je neomejeno. Nagrado dobita najboljša slovenska spisa, naj sta jih spisala učitelja, profesorja, duhovnika, uradnika ali kdor si bodi drugi slovenski pisatelj. Najlepša nagrada pa bode za dotična pisatelja zahvala, katero si bodeta pridobila ne le od slovenskega učiteljstva, temveč tudi — o tem smo prepričani — od slovenskega naroda. Spisi naj se pošiljajo vsaj do konca septembra tekočega leta brez imena, zaznamovani samo s katero gasilko in z zapečatenim pismom, na katerem je napisana glasilka in v katerem je imenovano ime pisateljevo, učiteljskemu društvu v Ptuj.

Gospodje, ki bodo ocenjevanje spisov prevzeli, razglasili se bodo v kratkem, razsodba ocenjevalcev pa o božičnih praznikih tekočega leta. Za ta slučaj namerava se sklicati veliko slovesno zborovanje slovenskih učiteljev.

Spisa ostaneta lastnina učiteljskega društva ptujskega, katero si pridrži pravo, ju založiti in ju razprodajati.

Učiteljsko društvo ptujsko
meseca februarija 1883.

Odbor.

*) Opazko o „Brenceljnu“ in nekem drugem listu smo izpustili, ker je zadnji pravi „Nebodigatreba“. Vred.

Politične stvari.

Odgovor ministra grofa Taaffe-a

na interpelacijo dr. Herbsta zarad dunajskih časnikov „Tagblatt“ in „Vorstadtzeitung“

v seji državnega zbora 6. februarija t. l.

Odgovor ministerskega predsednika grofa Taaffe-a se glasi: Visoka zbornica! V zbornični seji dne 30. preteklega meseca so poslanci dr. Herbst in družniki gledé na preklic c. k. nižeavstrijskega mamestništva dovolitve, dane gotovim osebam za prodajo na Dunaji izhajajočih časnikov „Neues Wiener Tagblatt“ z večerno izdajo „Neues Wiener Abendblatt“ in pa „Konstitutionelle Vorstadt-Zeitung“ do mene stavili interpelacijo: „1. Kateri vzroki so bili za vlado odločilni, preklicati dovolitev nadrobne prodaje v začetku omenjenih časnikov? Kako more vlada ta preklic iz določb §. 3., odstavek 5. tiskovne postave od dne 17. decembra 1862. opravičiti?“

Ko imam čast, na to interpelacijo odgovoriti, moram se uže prej ozirati na drugo vprašanje.

Državna temeljna postava o splošnih pravicah državljanov zagotovlja v članu 13. prostost tiskovin s sklicavanjem na postavne meje. Te meje stavljene so po tiskovni in kazenski postavi.

Po §. 3. tiskovne postave sme politična deželna oblast prodajo tiskovin v rednih določenih časih (perijodičnih) s pravico preklica dovoliti gotovim osebam za določen okraj — sme tedaj tudi izreči preklic in ta pravica ni vezana na noben pogoj.

Ali je po javnih ozirih tak korak opravičen, to prevdarjati je prepuščeno sodbi pristojne vladine oblastnije. O pravici vlade do naredbe, katero interpelacija omenja, se tedaj nikakor ne more dvomiti.

Kar pa dalje zadeva v prvem delu omenjenega vprašanja po razlogih storjene naredbe, so dani v neobhodnih javnih ozirih. Ako časniki uže dolgo časa in stanovitno enostransko popisujejo dogodbe javnega in privatnega življenja (čujte! čujte! na desnici), zbujajo strasti velike množice (čujte! na desnici), ako so tiskovine po uže spodtakljivih naznanilih (ploskanje in klici: tako je! na desni) in popisih pripravne kvariti nravna čutila velikih krogov prebivalstva (klici: prav dobro! na desnici, smeh na levici), tedaj v takih slučajih vlada nima samo pravice, temveč dolžnost (dobro! dobro! na desni), poslužiti se sredstev, s katerimi razpolaga, in prevzela bi veliko odgovornost, ako bi ne samo ne zavračala nevarnosti, katere iz neoviranega postopanja časnikov za javnost nastajajo, temveč jih celó pospeševala z nerabo svojih pravic. (Odobravanje na desni). Koristi posameznih ne morejo biti odločilne pri naredbi, utemeljeni v javnih ozirih.

Očitanje interpelacije, da je izvrševanje tiskovnega nadzorovanja enostransko, moram imenovati kot neutemeljeno.

Natančen pregled slučajev, v katerih se je sedanja vlada poslužila tiskovno-nadzornih pravic, potrdil bo, da pravo trdim. Dokazal bo, da so tiskovno-nadzorne naredbe po potrebi zadele javne liste brez razločka

na stranko, kateri služijo. (Ugovor na levi, odobravanje in veliko ploskanje na desni, nekaj sikanja in smeha na levi.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 18. februarija. — Kakor sem v zadnje „Novice“ na kratko telegrafiral, podali so se slovenski poslanci k ministru za pravosodje Pražaku ter so mu navedli z dokazi v rokah mnogo slučajev brezozirnosti sodnijskega osobja gledé národne ravnopravnosti. Gospod minister bil je zadovoljen zvedeti zanesljive slučaje takega ravnanja ter je obljubil, kakor je uže do zdaj mnogo poravnal, da hoče po tej poti nadaljevati, in ako bi se zapreke množile, te zadeve vravnati tudi s posebno postavo. Poslanci mudili so se pri ministru blizo pol ure ter so ga zapustili zadovoljni z odgovorom jim danim.

Veliko govorice in ugibanja povzročilo je to, da je bil kočevski knez Karlos Auersperg pretekli teden dvakrat zaporedoma po dalj časa v avdijenci pri cesarji. Levičarski časniki začeli so ugibati, da je cesar nezadovoljen s Taaffe-om in sedanjo sistemo, da je nejevoljen zarad dogodbe Kaminski-eve in da je zato poklical Auersperga, naj bi mu svetoval, kako in kaj. — Pisali so, da se ministerstvo maje, da desnica državnega zbora razpada; na Dunaj se je telegrafiralo, kako sodi poljski časnik „Czas“ o tej zadevi, z Dunaja pa zopet tje in tako se je levica državnega zbora tolažila ves teden, pa Taaffe je le še ostal; časniki so morali zopet preklicavati, kar so dan prej kot zanesljivo skrivnost vedeli pripovedovati svojim bralcem. In danes piše lastni časnik levičarjev: „Ustavoverna stranka delala si je prazne nade zarad tega, ker je bil knez Auersperg dvakrat po dalj časa pri cesarji, obetali so si, da bi bil knez klican k cesarju izreči svoje mnenje o političnem položaji in da bi se po tem spremenila vladina sistema v smislu ustavoverne stranke, pa vse to je bilo goljufno, v resnici se je pokazalo, da je bil knez Auersperg res dvakrat pri cesarji, pa naloga, katera mu je pripadala pri teh razgovorih, za-nj ni bila prijetna.“

Kakor v tej zadevi, lažejo se levični časniki tudi o tem, da bi bil grof Taaffe v škandal-odseku trdil, „da vlada ne bo dala aktov (o zadevi Kaminski-evi), ker cesarju ni po volji, da bi se teža izvršilne oblasti prenašala v zbornico ali njen odsek.“ — Ta izrek so si prav izmislili neki časniki, so ga najprej priobčili kot znamenje nazadnjaškega vedenja vlade, potem so pisali zoper to cele članke, pa ko je minul en dan, preklicano je bilo vse kot popolnem izmišljeno.

Levica bi zdaj pri odgovoru vlade na interpelacijo zarad „Tagblatta“ in „Vorstadt-Zeitung“ tudi rada napravila škandal, pred vsem v razgovoru o tem; ker pa vé, da bi se tak predlog zavrgel, sklenila je staviti poseben predlog, da se odgovor dá posebnemu odseku v pretres; pa tudi tega predsednik s pritrjenjem desnice nek ne bode pustil, ker je tudi to odločno proti opravilnemu redu, kateri pripušča, ako zbornica sklene, razgovor o interpelaciji, tedaj ne še kaj druzega; ako pa tudi to levičarjem spodletí, bodo si pa s trte zvili prvo priliko, da spusté svojo jezo nad vlado in desnico.

Davkarski odsek ima jutri sejo, v kateri je na dnevnem redu poročilo o postavi zarad odpisovanja zemljišnega davka v slučajih slabe ali po nezgodah vničene letine; toda obravnave o tem predlogu ne bo, izrekla bo vlada, da predloži drugačen predlog ob enem z onim, kateri bo določeval, kako se ima sproti popravljati in dopolnovati kataster za zemljišni davek. Nekaj kasneje pridejo v davkarskem odseku na vrsto nove davkarske postave, katere namerava po dve in dve oddati pododsekoma po 6 udov.

Iz Gorice 18. febr. (Izv. dop.) Goriške velike gostilne imajo uže nekaj dni prav vesele ure; zaporedoma sprejemajo pod svoja ostrešja nenavadne goste, bolj ali manj imenitne francoske plemenitaše, ki so prišli obiskat grofa Chamborda. Kake namere da imajo pogovori ž njim, ni natanko znano; da pa presojujejo in opisujejo neugodne notranje politične razmere na Francoskem, je gotovo. Kolikor se je po časnikih razglasilo, sodi neki grof Chambord tudi zdaj, da za-nj čas še ni prišel. Vsekakor pa je videti, da na Francoskem pristaši stare rojalistične stranke niso še zamrli. — Tržaški „Cittadino“ je prinesel 13. t. m. daljši dopis iz Gradiške, katerega odlomek je priobčil 14. t. m. tudi goriški „Corriere“. Odstavek je kakor nalašč napisan za slovensko politiko neke vrste, in je vreden, da ga prevedem. Glasi se tako: „*Da se poskušavajo dr. Tonkli in njegovi tovariši s poslovenjevanjem, ne vzbujajo malo smeha, predobro vedoči, kako živelj italijanski in oziroma lački (furlanski) vedno bolj zajeda pokrajino, koder bivajo Slovani (Slovenci). Poglejte nekoliko „Dollegna“ — drugače „Dolina“ (mora stati „Dolenja“ — Op. pis.) — pred leti je bil ta kraj popolnem slovenski. Zdaj pa se tu govori samo lački, in lački se pridiga v cerkvi. Pač je brezuspešno, da se Slovenci toliko vzgrevajo; materijalen reskript ne more s peresno potezo spremeniti prirodnega zakona, in je zakon priroden ali naraven, potrjen s tisočerimi dejanstvi, da je vedno na dobičku oni jezik, ki je bolj zvoneč (melodijozen), slajši in omikanejši. Vpeljujte šole slovenske, kolikor vam drago, v Gorici, Gorica zarad tega ne neha biti italijanska in s svojim italijanstvom delovati na ostali del pokrajine. Razumem pač, da so ta dejanja žalostna za Slovence, ali nikdor jih ne more odstraniti, in ni naša krivda, ako se mora slovenski jezik umikati pred napadno silo življa italijanskega.*“ — Tako govori Lah, in je isti dopisnik ne gledé na druge okolnosti isto prepričanje ravno v „Cittadini“ ne davno v enakem zmislu uže poudarjal. Goriški „Corriere“ je zdaj to k drugemu pritaknil, da bi na dalje hujskal proti nam. Ko bi listu bilo kaj do logike in poštenosti, bi vsaj prenehal ščuvati Lahe proti Slovencem, prepričan, da naša onemoglost se ne more ustavljati poitalijančevanju, ker vladajo viši zakoni nad našo osodo. Pa z judovsko in macchiavellistično (makijavelistično) logiko se mi ne moremo pričkati; žalostno pa je to, da dopisnik „Citt.“ resnico govori gledé na vspehe poitalijančevanja, če tudi ni samo jezik italijanski kot tak kriv pogube naše narodnosti na laških mejah. K sili jezikovi pridružuje se v prvi vrsti kriva politika, ki ravno na onih krajih ravnopravnosti Slovencem še nikdar delila ni. Saj so siromaki, na pr. imenovani Dolenjci, kakor velik del Brd, kjer se ta občina nahaja, podrejeni čisto lački politični gosposki in sodniji. Hudó pa je tudi slišati, da celó cerkev zanemarja slovenske krščanske ovčice na najnevarniših krajih, kamor pošilja, če ne Lahov, pa polovičarje le prepogostoma. Veliko vas Ločnik so duhovni v tem stoletji iznenarodili, in take prikazni se ponavljajo, če jih tudi takoj ne zapazimo po učinkih. Koroška se Slovencem manjša od leta do leta, to je znano; boljše se pa Slovencem tudi na laških mejah na Goriškem ne godi. Kdor je oddaljen in noče verovati, pa gledat naj pride; prepričal se bo kmalu in bolje, nego mu bo ljubo. In kaj je slovenska požrtvovalnost storila doslej za te narodne siromake? Odgovora ni potreba, če zagotovljamo, da, kakor drugje, tudi na mejah primorskih je národna zavest še mrtva, in se nikdar ne obudi več, če še kako leto zamudimo. Motijo se oni, ki menijo,

da nas potolažijo, če nam kažejo na svojo pripomoč o bodočnosti. Eno zamujeno leto ob naših mejah zapusti odslej sledove nepreračunljive narodne izgube in izgube na goriških in obče primorskih mejah postavljajo vso slovensko bodočnost v vedno bolj **kritično stanje. Naša** velika politika naj si zatisne to resnico dobro v spomin, ker resnica ta ostane tudi brez dokazov.

Iz Ljubljane. — Gospod deželni predsednik Andrej Winkler vrnil se je preteklo soboto zjutraj z Dunaja nazaj v Ljubljano. — Národna društva napravila so mu tistega dne zvečer sijajno serenado.

— (*Deželnemu predsedniku*) so se v soboto in v nedeljo poklanjali zavoljo njegovega odlikovanja različni uradi, društva, korporacije in tudi posamezniki. Narodna društva je vodil g. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški. Posebno mnogoštevilna je bila deputacija gg. duhovnikov pod vodstvom mil. škofa samega. Mestno starešinstvo je vodil župan gosp. Grasselli ter visokemu odlikovancu čestital s prav iskreno besedo. Izmed nemčurske stranke so se te deputacije vdeležili le trije, namreč Doberlet, Lašan in Dreo. — Sploh pa dobiva gospod predsednik srčna voščila iz vseh krajev naše domovine — dokaz, kako se njegovega odlikovanja veseli vsa dežela.

— (*Za mestne volitve*), ki se imajo vršiti prihodnji mesec, so zapisniki na rotovži uže razpoloženi.

— (*Gosp. šolskega nadzornika Šolarja*) je, kakor ravnokar zvemo iz Zadra, vnovič zadel mrtvud še po drugi, do zdaj zdravi strani.

— (*Iz Novega mesta*) dohaja nam naznanilo, da je tamošnji mestni zbor imenoval gospoda deželnega predsednika Andreja Winklerja za „častnega meščana“.

— (*Valentin Sturm v Polčah*) je umrl dne 14. t. m. po dolgi bolezni. Pokojni, rojakom in tujcem, ki so si hodili ogledavat lepe gorenjske kraje, sploh znana in čislana oseba, bil je izredno spreten in podvzeten trgovec. Pričel je gospodarstvo s prav malim imetjem, potem je poleg krčme poskusil izdelovanje decimalnih vag vsake velikosti. Sosednji, navadno zeló obiskovani Bled kazal mu je pot, svojo krčmo in še druge prostore vrediti za tujce. V tej stroki, ceno, dobro in prijazno postreči svojim gostom, postal je pa tudi res v prav kratkem času v resnici izgleden; znal je, kakor noben drugi, se prikupiti gostom, domačim in tujim, s postrežbo in vljudnostjo, njegovi gostje bili so naenkrat vsi znani in prijazni med seboj in ona pusta napetost, katero je marsikateri po pravici očital veliki vrsti bleških gostov, se v Polčah ni poznala. Pokojni imel je tudi več let veliko kupčijo z vinom na debelo, in sme se reči, da je on skupno z enako spretnim in podvzetnim svojim tovarišem v Podbrezji imel v rokah vso vinsko kupčijo na Gorenjskem. Smrt pokojnega je nenadomestljiva zguba za družino njegovo, pa tudi Gorenjska, posebno poletni gostje, bodo pokojnega težko pogrešali. Naj v miru počiva!

— (*Za porotne obravnave*), ki se imajo pričeti s 5. marcom t. l., izžrebani so ti-le glavni porotniki: Pardubski Alojzij, hišni posestnik v Ljubljani; Bamberg Ottomar, tiskar in posestnik v Ljubljani; Cirman Valentin, posestnik in mesar v Št. Vidu nad Ljubljano; dr. Rojic Anton, odvetniški kandidat v Ljubljani; Kunst Alojzij, čevljar v Ljubljani; Vičič Miroslav, posestnik v Postojini; Achtschin Albin, ključavničar v Ljubljani; Suppan Matevž, trgovec v Ljubljani; Fuchs Gilbert, grajščak in posestnik rudokopa v Hribu; Seunig Josip, grajščak v Bokavcah; Reismüller Franc, gospodarski vodja grajščine Haasberg; Defranceschi Ivan, trgovec v Šturjah; Schuster Anton, trgovec v Ljubljani; Jelovšek Anton, posestnik v Bistrici; Kajzel Peregrin, trgovec v Ljubljani; dr. Kosler Josip, grajščak v Ljubljani; Jenčič Marcelj, posestnik in kramar v Vélikem Mengšu; Frisch Ivan, hišni posestnik v Ljubljani; Bavdek Martin, posestnik v Vodmatu; Keržič Josip, posestnik in krčmar v Trbojah; Murnik Ivan, tajnik trgovinske zbornice v Ljubljani; Fröhlich Anton, hišni posestnik v Kamniku; Reichman Henrik, prodajalec oblekę v Ljubljani; Deisinger Jurij, posestnik in krčmar v Škofji Loki; Dimnik Miha, hišni posestnik in mesar v Ljubljani; Kaman Anton, krznar v Ljubljani; Hrastnik Franc, mesar v Kamniku; Košir Alojzij, hišni posestnik v Ljubljani; Rudholzer Nikolaj, urar v Ljubljani; Regoršek Franc, trgovec v Ljubljani; dr. Schaffer Adolf, zasebnik v Ljubljani; Detter Franc, prodajalec šivalnih strojev v Ljubljani; Bončar Josip, hišni posestnik v Ljubljani; Gvajec Anton, tesarski mojster v Ljubljani; Mikuš Lorenc, hišni posestnik v Ljubljani; Žitnik Jernej, hišni posestnik in čevljar v Ljubljani. — Namestniki pa so: Jesenko Blaž, hišni posestnik; Strel Viljem, hišni posestnik; Šumi Franc, slaščičar; Jančar Franc, trgovec z lesnino; Podgoršek Jernej, hišni posestnik; Korošic Jakob, suknostrižec; Kopač Lovro, hišni posestnik; Keber Josip, starinar; Blaš Franc, sobni slikar, — vsi v Ljubljani.

— (*Čebelarjem našim!*) Naznanjam, da imam zopet zdravega in dobrega medú pitanca, katerega prodajam celi škaf skupaj na staro vago po 28 kr. funt; taro računam po 40 kr. Nadrobno doma ga prodajam po 30 krajc. funt. Ob enem se tudi lepo zahvalim čebelarjem, kateri so me lansko leto tako zeló obiskovali, da sem v nevarnosti bil sam za svoje čebele, ako bi ne bile imele dobre paše julija meseca in polovico avgusta.

Peter Pavlin,
čebelar v Trnovem pred konjušnico št. 7 v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Gosposka zbornica sprejela je pretekli teden oni del obrtnijske postave, katerega je zbornica poslancev uže sprejela. Sklep zbornice z različnimi spremembami razdelil se je včeraj v zbornici poslancev ter bode obrtnijski odsek takoj začel obravnavo sprememb; poročevalec grof Belcredi pa je ravno nekaj obolel. — Ta ponedeljek pričela in včeraj nadaljevala se je v gosposki zbornici obravnava šolske postave, o kateri je bil razgovor nenavadno obširen. Prvi govoril je naučni minister Conrad, potem Hasner (zoper), kardinal knez Schwarzenberg (za) pa s pridržkom, da se s prejetjem te postave nikakor ne strinja ne on ne njegovi somišljenki z ostalimi določbami šolske postave, nadalje Toggenburg za, baron Schneid zoper, potem Leo Thun, in posebno izvrstno grof Ribard Belcredi za. Včeraj bil je k besedi še oglašen knez Sapieha.

Zbornica poslancev nadaljevala je včeraj obravnavo postave o skladanji razkosanih zemljišč; nadalje je izvršila namestilno volitev v gospodarski odsek namesto izstopivšega barona Gudenau-a, kateri je vzel za zdaj dopust šestih tednov, ki se bo težko zopet vrnil v zbornico, ker je imel srečo podedovati z grofovskim stanom tudi veliko grajščino na Nemškem, katere pa ne more prevzeti drugače, kakor da doseže nemško državljanstvo.

Koj o začetku seje pa je prišel v obravnavo nov vladin predlog o pomoči za Tirolsko zarad poškodovanja po povodnji. Ta predlog določuje državne podpore za Tirolsko namesto poprej nasvetovanih štirih milijonov goldinarjev zdaj višo svoto 6 milijonov in 800.000 gold.; druge manje pripomoči za Ti-

rolsko pa razun tega znašajo še toliko, da vsa državna podpora, ki se pa razdeli na nekaj let, dosega svoto 10 milijonov. — S to pomočjo so tudi tirolski poslanci zadovoljni; ne ugovarja ji pa tudi nihče ne od desnice, ne od levice zbornice, ker sprejeta bila je včeraj koj vsa postava brez razgovora, nespremenjena v drugem in tretjem branji in čuje se, da ta sklep namerava uže (danes) v sredo sprejeti brez spremembe tudi gosposka zbornica.

Herbst in družniki izročili so v včerajšnji seji predlog, naj se odgovor ministerskega predsednika grofa Taaffe-a o časnikih „Neues Wiener Tagblatt“ in „Vorstadtzeitung“ izroči kazenskemu odseku, da odgovor pretresa in predlaga avtentično razlaganje pomena §. 3. tiskovne postave in sploh stavi po potrebi nasvete.

Predsednik izročil bo ta predlog v obravnavo v smislu opravilnega reda.

Zbornica sprejela je v drugem branji postavo o skladanji zemljišč po nesrečnih spremembah.

Zagreb. — Sekcijski načelnik Derenčin odstopil je od svojega mesta, ker, kakor sam javlja, je vkljub vtemeljenemu ugovoru zoper novo vredbo v njegovo področje spadajočega posla vendar dobil više naročilo, da naj ravna po ukazu in samo izvrši dani mu nalog. — Pred kratkem oropana je bila pošta blizo Siska, voznik in njegov spremljevalec pa sta bila umorjena, roparji odnesli so večo svoto denarja. Te dni so roparje zasledili in vjeli, bili so kmetje iz bližine.

Nemška. — Po cesarjevi naredbi odloženo je bilo dne 16. t. m. zborovanje državnega zbora do 3. aprila potem, ko je proračun rešen. — Bolj kot to in vse drugo pa zaniva te dni vse kroge smrt slovečega skladatelja Riharda Wagner-ja, ustanovitelja čisto nove vrste muzike. Opere, katere je pokojni zložil, značijo se po veličanstvu in mogočnosti skladbe in bogastvu glasbenih sredstev, pa vpeljane so bile deloma pod pokroviteljstvom bavarskega kralja, z drago opravo in dekoracijami. Vse to, v nasprotji s starejimi skladbami, posebno z laškimi, vzbudilo je Wagnerju veliko hudih nasprotnikov. Umrl je 13. t. m. v Benedkah, od tod prepeljan s posebnim železničnim vlakom na Bavarsko, bil je preteklo nedeljo popoludne pokopan v Bayreuthu. Nemški časniki prinašajo cele strani o nadrobnostih pogrebnih slavnost.

Francoska. — Zbornica poslancev ni sprejela sklepa starešinstva o postavi zoper pretendente, kakor je bil nasvetovan po Say-u in Waddington-u, pa tudi ni ostala pri svojem prvem sklepu, temveč krenila na nekako posredovalno pot, po kateri je bila odstranjena dolžnost vlade vse pretendente (prince poprej vladavših rodovin) odstaviti od javnih služeb, pa tudi gledé odpravljenja pretendentov iz Francoske se je vladi dala samo oblast, to storiti po okoliščinah. — Starešinstvo je sicer priznalo, da je ta sklep veliko mečji in primernejši za ljudovlado s praporom prostosti, vendar pa se starešinstva večina ni mogla odločiti, osebno prostost odličnih princev francoskih rodbin brezpogojno izročiti samovolji vsakovrstnih vlad, katere se, kakor znano, prav pogosto menjajo, temveč je zahtevala brez novega predloga, da tudi prince, ako bi kaj počeli zoper red države, sodijo redni sodniki ali pa starešinska zbornica, s pravico obsoditi jih v prognanstvo. Po tem zavrglo je starešinstvo z večino 5 glasov sklep zbornice poslancev, vsled tega odstopilo je ministerstvo, in predsednik pooblastil je Ferry-a, sostaviti novo ministerstvo, katero neki obeta, po obstoječih postavah odstaviti prince iz javnih služeb, in dalje hoče spremeniti ustavo v smislu obrnjenem gotovo proti starešinstvu. — Kolikor se zdaj čuje, hoče se opirati novo ministerstvo v prvi vrsti na Gambettiste, druge stranke še omahujejo. Tako gladko pa se sostava novega ministerstva nikakor ne vrši, kakor je pričakoval Ferry sam, ker mnogo odličnih politikov, na katere se je on zanašal, odreklo mu je vstop v to ministerstvo, s katerim je hotel pred zbornico stopiti uže ta ponedeljek; zdaj se prerokuje, da bo ministerstvo do četrtka gotovo, do tedaj je zborovanje odloženo. — Pomenljiv je korak pariških trgovcev, ki so k predsedniku Grevy-u poslali deputacijo s pritožbami, da francoska trgovina in industrija hudo trpi in peša zarad vedne omahljivosti in nestanovitnosti vlade, prebivalstvo je sito neprestanih prepirov in bojev med strankami zbornice in sklepali so prošnjo do predsednika, naj z vso svojo oblastjo na to vpliva, da vlada dobi stalnost in se poprime vspešnega rečnega delovanja. Ali bo Ferry-evo ministerstvo imelo spretnost in moč ta naglo izvršiti, pokazalo se bode prav kmalu.

Angleška. Iz Dublina. — Zanimiva je tukaj konečna sodnijska obravnava zoper morilce irskega kralja namestnika Cavendish-a in Burke-a. Zatoženih je zarad tega hudodelstva 12 oseb, različne priče določno trdijo, da spoznajo med zatoženimi nekatere sodeležnike hudodelstva. Najbolj zanimiva pa je priča Carey, ki je bil sam med zarotniki; on razun dveh spozna vse zatožence, da so izmed morilcev. Carey trdi, da je zatoženi Bardy napadel Burke-a, ko je pa med tem Cavendish z dežnikom po njem mahal, se je Bardy obrnil in Cavendish-a umoril, in ko je po tem Burke-a na tleh videl, mu je vrat prerezal. Morilno orožje došlo je z Londona, mislili pa so vsi, da je denar od „irske lige“.

— Podonavska konferenca je zdaj konečno dovršila svoje delo s sprejetim, uže prej dogovorjenim predlogom, kateri, kakor se kaže, zelo vsem državam vstreza. Angleški časniki posebno hvalijo pomirljivo vedenje Avstrije nasproti željam Rumunske. Pa tudi Ruska, trdijo, da je zadovoljna gledé pravic njej priznanih. — Zborovanje zbornic pričelo se je s kraljevim nagovorom, v katerem se naglašajo dobre razmere z vsemi državami, zopet vpeljani red v Egiptu itd. — Noveji čas se čuje, da se več zarad umora Cavendisch-a zatoženih v Dublinu skuša rešiti s tem, da oddajajo nadrobne izpovedbe o druzih sokrivcih in da se je vsled tega zopet veliko oseb v Londonu zaprlo.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 21. feb. ob 2. uri pop.

Gosposka zbornica je včeraj sprejela šolsko postavo z nasvetom kneza Sapieha in z izjemami za Dalmatinsko, Gališko, Kranjsko, Istro, Primorsko in Bukovino.

Žitna cena

v Ljubljani 14. februarja 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 47 kr. — banaške 8 gold. 99 kr. — turšice 5 gold. 36 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 87 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.